

праць Кам'янець-Подільського національного університету: Серія педагогічна: Вип. 14 : Інновації в навчанні фізиці та дисциплін технологічної освітньої галузі: міжнародний та вітчизняний досвід. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет, 2008. – С. 198 – 200. **4. Морзе Н. В.** Концепція методичної підготовки майбутніх вчителів інформатики в умовах багаторівневої освіти / Н. В. Морзе // 36. наук. пр. Т. XXVI, НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К.: Логос, 2001. – С. 57–65. **5. Рафальська М. В.** Формування інформатичних компетентностей майбутніх вчителів інформатики у процесі навчання методів обчислень. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (інформатика)» / М. В. Рафальська. – К., 2010. – 280 с.

УДК 378:37.011.3

Ніна Білоконна

ТЕАТРАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Білоконна Н. І. Театральна педагогіка як засіб формування емоційної культури майбутнього вчителя початкової школи.

У статті розглянуто окремі аспекти використання театральної педагогіки у професійній підготовці майбутнього вчителя початкових класів. Визначено, що профпідготовка позитивно впливає на мотивацію навчальної діяльності студентів, а також на емоційну сферу майбутнього фахівця і є важливим засобом формування емоційної культури педагога. Емоційний чинник підвищує ефективність творчої самореалізації майбутнього вчителя початкової школи в навчальному процесі університету.

Ключові слова: професійна підготовка, театральна педагогіка, майбутній учитель, початкова школа, мотивація, процес навчання, емоційна культура педагога, творча самореалізація особистості.

Белоконная Н. И. Театральная педагогика как средство формирования эмоциональной культуры будущего учителя начальной школы.

В статье рассмотрены отдельные аспекты использования театральной педагогики в профессиональной подготовке будущего учителя начальных классов. Определено, что она положительно влияет на мотивацию учебной деятельности студентов, а также на эмоциональную сферу будущего специалиста и является важным средством формирования эмоциональной культуры педагога. Эмоциональный фактор повышает эффективность творческой самореализации будущего учителя начальной школы в учебном процессе университета.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, театральная педагогика, будущий учитель, начальная школа, мотивация, процесс обучения, эмоциональная культура педагога, творческая самореализация личности.

Belokonnaya N. I. Theatrical pedagogy as a means of formation an emotional culture of a future primary school teacher.

The article deals with separate aspects of using theatrical pedagogy in the professional preparation of future primary school teachers. It is defined here that theatrical pedagogy influences the emotional sphere of students positively and is an effective means of formation an emotional culture of a teacher, as well as the motivation

of learning activities of students. The influence of the emotional factor on the effectiveness of their self-realization in the educational process are summarized.

Key words: professional preparation, theatrical pedagogy, future teacher, primary school, motivation, process of learning, emotional culture of a teacher, creative self-realization personality.

Головним стратегічним завданням професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи є виховання спеціалістів із високим рівнем готовності до педагогічної взаємодії, творчого діалогу з учнями, що передбачає розвиток у студентів здатності до розуміння самих себе, розкриття своїх потенційних можливостей, гармонізації інтелектуального й емоційного чинників і взаємозв'язків зі світом природи, культури, інших людей.

Цікавою для нас є позиція Л. Кондрашової, згідно з якою сучасна вища школа має орієнтуватися на формування професійного «Я» майбутнього спеціаліста, виявлення й забезпечення сукупності умов реалізації можливостей і здатностей кожного студента, надати тим самим процесу особистісно зорієнтованого, діяльнісного характеру. Важливо не лише забезпечити психологічний комфорт кожному студенту, а й стимулювати у них образ «Я – ідеал», що сприятиме самоактуалізації й самовихованню спеціаліста [8, с. 11].

Безперечно, нові вимоги актуалізують проблему вдосконалення змісту професійної підготовки майбутніх учителів, сприяють пошуку якісно нових освітніх технологій, запозиченню досвіду споріднених професій, виходячи з логіки про спільні шляхи розв'язання подібних проблем. Однією з таких технологій є використання досвіду театрального мистецтва, зокрема театральної педагогіки в навчально-виховній роботі вищої педагогічної школи.

Нині інтерес до театральної педагогіки зумовлений низкою соціокультурних та освітніх чинників. Перший чинник – це потреба особистості, яка здатна до адекватної культурної самоідентифікації, до вільного вибору власної позиції. Саме у вищій педагогічній школі відбувається становлення особистісної самосвідомості фахівця, формується культура почуттів і спілкування, оволодіння психофізичним апаратом свого тіла, голосом, пластикою рухів, виховується почуття міри, смак – усе те, що необхідне задля успіху в майбутній професійній діяльності вчителя початкової ланки освіти. Тому елементи театральної педагогіки, що можуть бути використаними в навчально-виховному процесі, стануть дієвим засобом розвитку творчих, артистичних здібностей майбутнього педагога. Другий чинник, що зумовлює інтерес до театральної педагогіки, – це процеси модернізації системи освіти, зокрема перехід від екстенсивного способу простого нарощування кількості знань до формування нового мислення, розвиток творчості у системі нової парадигми освіти. Третій чинник – це педагогічний артистизм, важлива риса професійної майстерності, творчого педагога.

Початкова ланка освіти – явище складне, багатогранне, динамічне. Сучасна початкова школа, як зазначає О. Савченко, чекає на вчителя-гуманіста, висококласного фахівця, оскільки надто багато втрачає учень, коли його навчає некваліфікований або байдужий педагог [12, с. 4]. Учителю початкових класів має бути активною, творчою особистістю, здатною до живого, емоційно забарвленого спілкування, володіти різноманітними педагогічними технологіями, бути справжнім майстром своєї справи. Формуванню саме цих умінь і якостей, на думку багатьох дослідників, сприяє театральна педагогіка, яка є важливим засобом оволодіння педагогічною майстерністю майбутніми спеціалістами.

Мета статті полягає у спробі розглянути театральну педагогіку як ефективний засіб формування емоційної культури майбутніх учителів початкової школи.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволяє стверджувати, що поняття «театральна педагогіка» знайшло відображення в науковому доробку багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників (І. Зязюн, В. Кан-Калик, Ю. Львова, М. Поташнік, Г. Сагач та ін.). Один із найбільш авторитетних науковців у галузі педагогічної майстерності І.Зязюн убачає в театральній педагогіці ефективний компонент освітньо-виховної дидактики, значне нововведення, перспективне для реалізації у практиці освіти і виховання загалом. Він переконаний у тому, що, використовуючи надбання театральної педагогіки, зокрема систему К. Станіславського, педагог будь-якого профілю дістане відповіді на непрості проблемні питання освіти і виховання людини, які, на жаль, у підручниках з педагогіки залишаються поза увагою.

Майстерність педагога й актора визначається трьома взаємозумовленими складниками: теорією, технікою, методами роботи над матеріалом. Якщо теорією можна опанувати порівняно легко й швидко, то технікою і методами майбутні вчителі оволодівають поступово, поетапно, напруженням тренуванням як основою професійної підготовки. У зв'язку з цим головне завдання майбутнього фахівця полягає не тільки в постійній роботі над собою, а й у формуванні потреби систематичного самовдосконалення.

На думку науковця, кожен, хто обирає педагогічну професію, стикається з тим, що в теорії педагогіки немає розділу, присвяченого розвитку практичних умінь на підсвідомому рівні. Певною мірою цьому може зарадити театральна педагогіка через постійний тренінг. Наші спостереження свідчать, що тренування майбутнього вчителя початкової ланки освіти має бути систематичним, напруженим та супроводжуватися дотриманням низки правил: обов'язково враховувати особливості учнів молодшого шкільного віку (конкретність мислення, велику вразливість, подразливість, нездатність довго зосереджувати увагу на чомусь одному), рефлексувати настрій учнів і керувати їхньою діяльністю так, щоб вона була різноманітною, динамічною, викликала позитивні емоції. Саме емоційний чинник, підкреслює І. Зязюн, надає педагогічній дії неповторної краси: «здатність і вміння володіти власними почуттями, використовуючи їх з допомогою техніки і технології фахового вибору для спілкування з людьми, для розвитку й удосконалення їх людяності – чи не найперший показник майстерності актора і педагога» [5, с. 100].

Невід'ємною рисою вчителя початкових класів є педагогічна чарівність. Це специфічне особистісне утворення, що допомагає викликати позитивні естетичні почуття у школярів, приваблює їх, заворожує, налаштовує на відкритість і самореалізацію. Педагог і актор мусять знати й відчувати аудиторію, з якою працюють, розуміти, на кого орієнтуватися і кому допомогати, від кого чекати «сюрпризів», кого треба постійно стимулювати або ж стримувати. Спілкування приносить успіх, якщо з першого моменту педагог зможе пробудити у дітей зацікавленість, створити сприятливу психологічну атмосферу і викликати позитивні емоції, проникнути у внутрішній світ дитини за допомогою емпатії.

Учитель початкових класів має володіти арсеналом різноманітних засобів донесення до учнів інформації про ставлення до них, свій настрій. Так, наприклад, у момент зустрічі за допомогою різних форм вітання можна забезпечити прихильність один до одного суб'єктів навчально-виховного процесу:

- *Здрастуйте!* (душевна щирість);
- *Здрастуйте, мої любі першокласники!* (задоволення від зустрічі);
- *Добрий ранок! Я так рада вас усіх бачити здоровими й відпочилими: і Сергія, і Оленку* (привітна прихильність).

Уважаємо, що за допомогою найвлучніших слів для вітання можна привернути увагу учнів, налаштувати на спільну діяльність, викликати позитивні емоції. Бажано висловлювати вітання з різною інтонацією (*радість* – з усмішкою, кивком голови). Вітання повинні містити теплі слова для кожного школяра.

Аналізуючи проблему поведінкової активності, В. Кан-Калик пропонує майбутнім учителям дотримуватися певних загальних правил задля оптимізації спілкування з учнями:

- завжди заходити до класу бадьорим, упевненим, енергійним, усміхненим;
- загальне самопочуття на початку спілкування бадьоре, продуктивне, упевнене;
- яскраво виражена готовність до спілкування, відкритість;
- енергійно виявляти комунікативну ініціативу, емоційну налаштованість на діяльність, прагнення передати цей стан дітям;
- у навчально-виховному процесі завжди створювати позитивний емоційний настрій;
- здійснювати органічне керування власним самопочуттям у процесі взаємодії з молодшими школярами (лише позитивні емоції, незважаючи на несприятливі обставини, непередбачувані ситуації);
- домагатися продуктивності спілкування – доносити до учнів інформацію цікаво, зрозуміло й отримувати відгук;
- здійснювати керування спілкуванням (оперативність, гнучкість, відчуття власного стилю спілкування, вміння поєднувати спілкування з методом впливу);
- мовлення (яскраве, виразне, точне, правильне, педагогічно доцільне, емоційно забарвлене);
- міміка (енергійна, виразна, педагогічно доцільна);
- пантоміміка (виразна, пластична й адекватна жестикуляція);
- ґрунтовне знання матеріалу;
- дотримання міри в педагогічному впливі на молодших школярів [6, с. 47–48].

Театральна педагогіка, у розумінні Ю. Львової – це ефективний засіб забезпечення творчого робочого самопочуття вчителя. Праця педагога бачиться нею як відповідальна, багатоаспектна, прекрасна й водночас важка, оскільки «вчитель – це маг, віртуоз, чарівник, який уміє зробити урок «безмірним», таким, що вміщує в себе великі історичні періоди, складні літературні й наукові доли, епохальні відкриття; він володар дум, лікар, духовний наставник, і він же невтомний трудівник» [9, с. 28]. Складність педагогічної професії автор убагацьчує у її поліфункціональності, у тому, що вчитель повинен творчо об'єднати в собі три ролі: він драматург (сам складає сценарій кожного уроку); він режисер (а кожен урок – це певною мірою прем'єра); він виконавець головної ролі, і при цьому сам себе одягає, робить зачіску і обслуговує, забезпечує порядок на уроці. Крім того, сама тривалість публічної творчості вчителя складає щоденно п'ять-шість годин (три-чотири години – це уроки; одна-дві години – індивідуальна й позакласна робота з молодшими школярами) [9, с. 102]. Усе зазначене вище дозволяє стверджувати, що «акторське мистецтво, театралізація потрібні вчителю не для того, щоб кожного разу, спілкуючись з учнями, грати ту чи іншу роль, а для того,

щоб, залишаючись самим собою, результативно здійснювати задумане педагогічне дійство, знати, як успішно творити педагогічний акт не на приблизному очікуванні дива, а на основі професійно розрахованої педагогічної техніки» [10, с. 139].

У низці наукових праць (О. Головенко, П. Гордін, В. Коротов, В. Сластьонін та ін.) театральна педагогіка розглядається як засіб удосконалення педагогічної техніки майбутнього вчителя. Так, наприклад, В. Сластьонін стверджує, що вчитель, досконало володіючи педагогічною технікою, відрізняється вміннями надавати педагогічній впливовості своїм емоціям, голосу (тон, сила, інтонації), мовленню, міміці, жестам, поставі. Характеризуючи структуру педагогічної техніки, дослідник робить висновок, що уміння управляти своїми психічними станами, педагогічно доцільно й емоційно відкрито виражати своє ставлення до учнів, використовуючи індивідуальні засоби виразності, є одним із показників досконалого володіння технікою організації навчально-виховного процесу в умовах сучасної школи [13, с. 247].

Театральна педагогіка, за визначенням М. Поташника, є ефективним засобом розвитку творчого потенціалу вчителя та учнів. Учитель-професіонал, на його думку, має сприяти розвитку дитячої уяви, розвивати в собі та в учнів почуття гумору, артистизм, вміння швидко ставити проблемні, парадоксальні й цікаві завдання, майстерно перевтілюватися у нові образи, діяти в мінливих педагогічних та життєвих ситуаціях, жити щирими почуттями й діями [11, с. 24].

Отже, аналіз психолого-педагогічної літератури переконує, що для того, щоб бути творцем на уроці і поза ним, майбутній учитель початкової школи повинен володіти науковими знаннями й діалектикою педагогічного процесу, психологією й логікою навчання, уміти керувати своїми емоціями й почуттями. В сучасних умовах важливо вміння враховувати особливості сприйняття і мислення учнів, швидко орієнтуватися в різних педагогічних ситуаціях, бути активним, цілеспрямованим, енергійним, наполегливим організатором.

Наш багаторічний досвід свідчить, що природним невід'ємним складником професійної підготовки майбутнього вчителя повинні бути психофізичне тренування емоційної сфери, самовиховання почуттів, регуляція станів. Психологічна праця над собою зробить емоції педагога готовими до активної дії, полегшить процес створення в собі тої внутрішньої енергії, психічного настрою, які сприяють творчому характеру педагогічної діяльності. Комфортне самопочуття вчителя безпосередньо пов'язане з результатами професійного зростання, оскільки забезпечує здійснення свідомого принципового самоаналізу своєї діяльності, поведінки на уроці. Оволодівши мистецтвом саморегуляції й самоаналізу, вчитель отримає способи накопичення своїх творчих ресурсів, набуває вмінь ефективно їх використовувати в навчально-виховному процесі.

Дослідженню різних аспектів проблеми формування готовності студентів педагогічних навчальних закладів до виконавсько-мовленнєвої діяльності в системі професійної підготовки присвячено роботи В. Абрамяна, Ю. Єлісєєвої, А. Капської та ін. Так, визначаючи можливості театральної педагогіки як ефективного засобу розвитку здібностей до педагогічної взаємодії, спілкування й мовленнєвої діяльності майбутніх учителів загальноосвітньої школи, В. Абрамян [1], звертає увагу на спільні особливості у професії актора й педагога: в організації різних видів діяльності учнів присутній розмовний матеріал (читання, розповідь, бесіда, пояснення тощо) за мінімального використання декорацій (лише інтер'єр класної кімнати, ілюстративний матеріал, за потреби – музичний чи відеосупровід).

При цьому, що, на нашу думку, є надзвичайно важливим, учитель залишається самим собою – особистістю, яка цілеспрямовано навчає й виховує.

А. Капська особливу увагу приділяє виконавсько-мовній діяльності майбутнього вчителя, що передбачає володіння технікою й логічною побудовою мовлення, емоційно-образною виразністю, які, на її думку, перебувають у тісному взаємоз'язку з акторськими вміннями. До акторських умінь, необхідних учителеві, автор відносить: творчу уяву, евристичність, емоційність, зосередженість (здатність тримати лінію уваги), рухливість (гнучкість у словесній дії) [7, с. 167].

Досвід театральної педагогіки, як зазначає Ю. Єлісовенко може бути використаним не лише професійними акторами, режисерами, театрознавцями, а й тими спеціалістами, чия діяльність пов'язана з голосом, усним мовленням, ораторським мистецтвом, зокрема педагогами. Науковець убаचाє в театральній педагогіці ефективний засіб розвитку голосової виразності, культури й техніки мовлення людини, оскільки вона має чималі здобутки в цій галузі у вигляді прогресивних форм і методів практичного опанування матеріалу, напрацьованих методик постановки голосу, розвитку його сили, діапазону, виразності тощо. Дослідник підкреслює, що виконавська майстерність, до якої належить і педагогічна, не лише містить у собі театральний компонент, а й передбачає професійну необхідність практичного опанування ним задля виховання високої сценічної культури майбутніх спеціалістів [4, с. 24].

Проблеми формування в майбутніх учителів професійних артистичних умінь досліджували М. Барахтян, О. Булатова, Т. Гончарова, І. Гончаров, М. Палтишев. Артистизм учителя більшість науковців розуміють як життєву необхідність, важливу якість, що допомагає вести дітей за собою, разом з ними шукати істину, переживати радість відкриття довілля.

Визначаючи артистичні вміння як індивідуально-психологічні особливості особистості майбутнього вчителя, М. Барахтян структурує їх і найважливішими називає: зовнішньо виразні (міміка, жести, пластика); саморегулятивні (уміння створювати правильне самопочуття, керування своїми емоціями і самоконтроль); комунікативні (вміння налагоджувати й підтримувати контакт з аудиторією, організувати взаємодіяльність у навчально-виховному процесі, забезпечити спільну творчу діяльність учителя й учнів) [2, с. 87]. Сформованість у вчителя артистичних умінь, які є складником професійних творчих умінь, сприяє яскравому вияву педагогічної майстерності, надає їй нової якості і створює можливості задля особистісного зростання вчителя.

Як зазначає вчитель-новатор М. Палтишев, артистизм учителя відрізняється від артистизму у звичайному розумінні цього слова. Він виражається не в ефектній подачі «ролі» педагога, а в невідомій широті інтелегентного, інтелектуального спілкування з учнями. Це не завчена і зіграна «роль», а постійний стан розуміння необхідності виконання певної мети, це людяність у всіх її виявах, натхненному бажанні навчити дітей певних навчальних дій. Кожен учитель є режисером свого уроку, однак режисура – це лише сценарій, який необхідно реалізувати в дії.

Подаючи визначення поняттям «артист», «артистизм», О. Булатова зазначає, що артистизм – це діяльність педагога, піднята до рівня мистецтва, це вищий рівень досконалості у своїй роботі. До головних компонентів артистизму вчителя дослідниця відносить: високу професійність, освіченість, ерудицію, досконале володіння педагогічною працею; допитливість, жагу до активного пізнання, здатність захоплюватися й сумніватися, почуття нового; вміння знаходити єдино правильне, точне, безпомилкове педагогічне рішення, яке позитивно впливає на

школяра й забезпечує йому «ситуацію успіху»; чарівність, оригінальність (здібність завойовувати увагу, почуття, розум, уяву, волю учнів, уміння «закохувати» в себе, вести за собою, спонукати учнів до перетворень); емоційність, індивідуальність викладу навчального матеріалу; почуття гумору; гармонію між зовнішніми і внутрішніми характеристиками особистості вчителя; пластику поведінки (мову рухів, виразність тіла); співтворчість учителя й учнів; наявність творчого індивідуального стилю (сукупність характерних якостей вчителя як людини і професіонала) [3, с. 109].

Можливості театральної педагогіки в підготовці майбутніх учителів початкових класів відображені в дисертаціях О. Горської (1997), Г. Переушенко (1998), С. Соломахи (1995), Н. Сулаєвої (2000), С. Швидкої (1996). Науковцями пропонуються різноманітні форми, методи, прийоми театральних занять з учнями початкової школи та студентами педагогічних закладів освіти. Майбутні вчителі повинні навчитися основам театально-педагогічного керівництва ігровою діяльністю молодших школярів (знання закономірностей драматургії та ігрової діяльності, акторської і режисерської майстерності, використання методів інсценування та драматизації в навчальному процесі).

Отже, проблема використання театральної педагогіки у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи є багатоаспектною і досліджується у зв'язку з необхідністю підвищення рівня готовності випускників до реалізації власного творчого потенціалу та виявлення можливостей професійного керівництва театальною діяльністю учнів, реалізації методик використання театального мистецтва в навчально-виховному процесі.

Запозичення досвіду театральної педагогіки не передбачає ототожнення педагогічної діяльності з театальною, однак поліфункціональна діяльність учителя, що базується на одночасному виконанні багатьох «ролей», вимагає системної підготовки з різних галузей знань, зокрема сценічної культури та акторської майстерності. Усвідомлення майбутнім учителем об'єктивних законів публічної творчості, знання методів сценічної дії допоможуть вибудувати послідовність педагогічно доцільних впливів, що, у свою чергу, стане запорукою ефективності взаємодії між учителем й учнями.

Література

- 1. Абрамян В. Ц.** Театральна педагогіка / В. Ц. Абрамян. – К.: Лібра, 1996. – 224 с.
- 2. Баряхтян Н. Н.** Формирование у студентов профессиональных артистических умений как компонент педагогического мастерства: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 – «Теория и методика педагогики». – К., 1993. – 177 с.
- 3. Булатова О. С.** Педагогический артистизм: учеб. пособ. [для студ.] / О. С. Булатова. – М.: Академия, 2001. – 241 с.
- 4. Єлісовенко Ю. П.** Практичне опанування мистецьких основ риторики засобами театральної педагогіки / Ю. П. Єлісовенко // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 1998. – № 4. – С. 20–27.
- 5. Зязюн І. А.** Краса педагогічної дії: [навч. посіб.] / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. – К.: Освіта, 1997. – 302 с.
- 6. Кан-Калик В. А.** Педагогическое творчество / В. А. Кан-Калик, Н. Д. Никандров. – М.: Педагогика, 1990. – 140 с.
- 7. Капская А. И.** Формирование готовности студентов педагогического вуза к исполнительско-речевой деятельности в системе профессиональной подготовки: дис. ... докт. пед. наук. – К., 1989. – 405 с.
- 8. Кондрашова Л. В.** Основы дидактики высшей школы / Лидия Валентиновна Кондрашова. – Херсон: ХНТУ, 2011. – 326 с.
- 9. Львова Ю. Л.** Творческая лаборатория учителя / Ю. Л. Львова. – М.: Просвещение, 1992. – 224 с.
- 10. Педагогічна майстерність:** [підручник] /

І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища школа, 2004. – 422 с. **11. Поташник М. М.** Как развивать педагогическое творчество? / М. М. Поташник. – М. : Знание, 1987. – 197 с. **12. Савченко О. Я.** Дидактика початкової освіти / Олександра Яківна Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 504 с. **13. Сластѣнин В. А.** Педагогика : инновационная деятельность / Виталий Александрович Сластѣнин. – М. : Педагогика, 1997. – 342 с.

УДК 378 + 37. 014.24

Сергій Білоконний

ПЕДАГОГІЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПОЗИЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Білоконний С. П. Педагогічне освітнє середовище як умова формування професійної позиції майбутнього вчителя.

У статті предметом дослідження є педагогічно кероване середовище як умова активізації професійної позиції майбутніх учителів, розкриваються його можливості у формуванні цього складного особистісного утворення як важливого показника педагогічного професіоналізму. Основою організації педагогічного освітнього середовища є діалогічний підхід, що передбачає взаємодію, співпрацю й творчість майбутнього вчителя.

Ключові слова: професійна позиція, умова, педагогічне середовище, майбутній учитель, педагогічний професіоналізм, діалогічний підхід, навчальний процес.

Белоконный С. П. Педагогическая образовательная среда как условие формирования профессиональной позиции будущего учителя.

В статье предметом исследования выступает педагогически регулируемая среда как условие активизации профессиональной позиции будущих учителей, раскрываются ее возможности в формировании этого сложного личностного образования как важного показателя педагогического профессионализма. Основой организации педагогической образовательной среды выступает диалогический подход, который предполагает взаимодействие, сотрудничество и творчество будущего учителя.

Ключевые слова: профессиональная позиция, условие, педагогическая среда, будущий учитель, педагогический профессионализм, диалогический подход, процесс обучения.

Belokonnyi S. P. Pedagogical educational environment as the condition of formation a professional position of a future teacher.

In this article the subject of investigation is pedagogically controlled medium as the condition of activization of professional position of future teachers, opportunities of formation of this difficult personal learning is opened as an important index of pedagogical professionalism. The grounded dialogical approach to the of investigation is pedagogically controlled medium.

Key words: professional position, condition, pedagogical medium, future teacher, pedagogical professionalism, dialogical approach, process of learning.

Сучасна потреба у якісних педагогічних кадрах значно підвищує вимоги до університетської підготовки майбутніх спеціалістів. Проблема підготовки вчителя до педагогічної діяльності завжди була й залишається однією з актуальних. Увагу